

SAK 20/22**Plan for eierskapskontroller 2022-2023****Saksgang:**
Kontrollutvalget**Møtedato:**
31.08.2022**Vedlegg:**

- a) Overordnet analyse og plan for eierskapskontroller Rødøy kommune

Bakgrunn for saken:

Kontrollutvalget har som en av sine oppgaver ansvar for å påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eierinteresser i selskaper, såkalt eierskapskontroll. I henhold til kommuneloven §23-4 skal kontrollutvalget minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Vedlagt saken ligger en analyse av kommunens eierskap som inneholder en enkel risiko- og vesentlighetsvurdering. Analysen er utarbeidet av kontrollutvalgsekretariatet med basis i «Veileder i selskapskontroll» utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund (NKRF) høsten 2018. Informasjon om kommunens eierskap er primært hentet fra kommunens siste eierskapsmelding og fra kommunens regnskap.

Vurderinger:

Analysen bør som minimum inkludere en fullstendig oversikt over kommunens eierskap og en vurdering av behovet for kontroll med hvert av disse. Den bør videre inkludere en gjennomgang av kommunens styringssystem for eierskapsutøvelse og vurdere risiko på bakgrunn av kjente erfaringer med dette. Det bør legges mest innsats i risikovurdering for de

selskapene med høyest vesentlighet. Det kan i tillegg vurderes om gjennomgående kontrolltemaer kan være aktuelle i tillegg til kontroller i enkeltselskaper.

Planen for selskapskontroll presenteres kontrollutvalg og kommunestyre mot slutten av valgperioden. Etter loven skulle dette vært gjort innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, men på grunn av kapasitetsproblemer har det ikke vært mulig å fremme saken før nå. Tidsaspektet gjør at kontrollutvalget ikke kan vedta en omfattende plan all den tid det gjenstår bare ett år av planperioden. Kontrollutvalgsekretariatet har derfor valgt å gjøre en enkel risiko- og vesentlighetsvurdering som tilfredsstillende minimumskravene i veilederen. Det er prioritert å gi en oppdatert oversikt over relevante eierskap, en enkel vurdering av vesentlighet spesielt, og i noen grad risiko. Til slutt presenteres en oppsummering som drøfter selskaper og/eller tema som er mest aktuelle for kontroll.

Det poengteres at risiko- og vesentlighetsvurderingen er en relativt enkel analyse som mangler inngående vurderinger av selskapene. Det er i liten grad vurdert kommunens formål med eierskapene og risiko sett opp måloppnåelse. Dette gir et mindre fundamentert grunnlag for å peke på hvilke selskaper som er mest aktuelle og således bør prioriteres for kontrollaktivitet.

Ansvar for kontroll med kommunens eierskap er skjerpet i den nye kommuneloven. Med dette bakteppet og med tanke på at kontrollutvalget bør ha kunnskap om kommunens formål med sine eierskap knyttet opp mot egne eierstrategimeldinger, anbefales en plan der man fremfor spesifikke selskapskontroller av enkeltselskap, heller foretar en generell forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll om systemet for eierstyring. Dette er også et tema som ikke har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon etter at endringene i kommuneloven har tredd i kraft. Kunnskapen fra en slik revisjon vil kunne ha verdi i fremtidig utpeking av de mest relevante selskapene for kontroll i neste valgperiode. En slik tilnærming understøttes også av NKRFs veileder som sier at systemet for eierstyring i seg selv – både utformingen og praktiseringen av det – i seg selv kan være aktuelle som prosjekt for selskapskontroll. Sekretariatet anbefaler derfor en eierskapskontroll som både gransker hvorvidt kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstillende de nye kravene i kommuneloven og særlig fokuserer på om kommunen har et avklart formål med sine eierskap.

Dersom kontrollutvalget og kommunestyret likevel finner det mer aktuelt med selskaps-spesifikke eierskapskontroller, anbefales det at man peker ut selskap med moderat/høy vesentlighet og som ikke har vært gjennom kontroll siste to valgperioder.

Planen skal vedtas av kommunestyret etter innstilling fra kontrollutvalget. Kommunestyret kan delegere til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for eierskapskontroll i perioden 2022-2023 med følgende prioriterte tema:

1. Generell eierskapskontroll om utøvelse av kommunens eierinteresser. Kontrollen skal avdekke om kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven §26-1 med særlig fokus om kommunen har et avklart formål med sine eierskap.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å definere og avgrense konkret prosjekt innenfor utvalgt område i planen.

18. august 2022

Ronny Seljeseth
Seniorrådgiver

Salten Kontrollutvalgsservice

KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP

Vår dato:

18.08.22

Jnr ark

22/744 420-10.1

Saksbehandler

Ronny Seljeseth

Overordnet analyse og plan for eierskapskontroller

med risiko- og vesentlighetsvurderinger

Perioden 2022 – 2023

Rødøy kommune

Innhold

1.	Nærmere om eierskapskontroll	3
1.1	Lovgrunnlaget.....	3
1.2	Styring av utskilt kommunal virksomhet.....	4
1.3	Hvilke organisasjonsformer omfattes av selskapskontrollen	6
1.4	Innholdet i risiko- og vesentlighetsvurderingen	7
2.	Rødøy kommunes eierskap	9
2.1	Hva eier Rødøy kommune.....	9
2.2	Hvordan forvaltes kommunens eierskap	9
2.3	Hvor vesentlig er det enkelte selskap	10
2.4	Hvilken risiko er knyttet til det enkelte eierskap.....	11
2.5	Hvilke selskaper og øvrige temaer er aktuelle for selskapskontroll.....	12
3	Oppsummering	14

1. Nærmere om eierskapskontroll

Kommunene har stor grad av frihet når det gjelder organiseringen av den kommunale virksomheten og har i lang tid gjort bruk av fristilte organisasjonsmodeller. Organisering av kommunal virksomhet i egne rettssubjekter utfordrer de vanlige ansvars- og styringslinjene. For å avhjelpe denne utfordringen har kommuneloven egne bestemmelser om kommunestyrets tilsyn og kontroll med slik utskilt virksomhet. Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsynet med kommunens forvaltning og én av oppgavene er å påse at kommunen fører tilsyn med sine interesser i selskaper – det vil si eierskapskontroll eller selskapskontroll. I dette dokumentet brukes disse begrepene om hverandre. Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover, forskrifter og kommunestyrets vedtak.

Plan for selskapskontroll skal være basert på en overordnet analyse av eierskap ut fra risiko- og vesentlighetsvurderinger. Analysen skal ta sikte på å identifisere behovet for selskapskontroll i de ulike sektorer og med de ulike selskapene.

Denne analysen er utarbeidet av Salten Kontrollutvalgsservice sommeren 2022. Til grunn for dokumentet ligger «Veileder i selskapskontroll» utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund høsten 2018. Informasjon om kommunens eierskap er primært hentet fra kommunens siste eierskapsmelding og fra kommunens regnskap. Det er utover dette ikke gjort omfattende informasjonsinnhenting omkring de ulike eierskapene, og vurderinger av risiko og vesentligheter må således betraktes som en relativt enkel subjektiv betraktning.

1.1 Lovgrunnlaget

Kontrollansvaret for kommunens eierskap er fastslått i kommuneloven. Det heter blant annet i §23-2 at kontrollutvalget som en av sine oppgaver skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser i selskaper mv. (eierskapskontroll). Om eierskapskontroll i §23-4 står følgende:

«Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eller fylkeskommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Planen skal vedtas av kommunestyret og fylkestinget selv. Kommunestyret og fylkestinget kan delegerer til kontrollutvalget å gjøre endringer i planen.»

Det er verdt å merke seg at lovkravet om risiko- og vesentlighetsvurderinger knyttet til eierskapene er nytt i kommuneloven av 2018. Loven gir ingen konkret definisjon av «risiko- og vesentlighetsvurderinger», men departementet har gitt en utdypning av begrepet sett i sammenheng med tidligere kommunelov: «en vurdering av på hvilke områder av kommunens virksomhet det er risiko for vesentlige avvik i forhold til de vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten». Utover dette har sekretariatet basert analysearbeidet på NKRFs veileder.

Ansvar for ajourføring av kommunens eierskap er også innskjerpet den i nye kommunelov ved at det nå ligger krav om utarbeidelse eierskapsmelding, jfr §26:

«Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde

- a. kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring*
- b. en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i*
- c. kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.»*

Samlet sett viser de nye bestemmelsene at ansvaret for kommunenes eierstyring overfor kommunalt eide selskaper mv. er styrket i det nye lovverket.

1.2 Styring av utskilt kommunal virksomhet

At virksomheter eller tjenester skilles ut som egne foretak eller selskaper innebærer at betingelsene for folkevalgt styring og kontroll, og til dels også politikerrollen, endres.

Dette medfører at styringen vil være av en annen art enn den politiske styringen av

kommunens øvrige virksomhet. De mest brukte argumentene for å skille ut virksomhet i selskaper og foretak er knyttet til kostnadseffektivitet, tjenestekvalitet, konkurranseutsetting, oppgave- og ansvarsfordeling og oversiktighet. Med en slik organisering får folkevalgte ansvar for å fastsette mål og å føre kontroll med måloppnåelse, mens selskapets styre og ledelse har ansvar for valg og bruk av virkemidler.

Styringsvirkemidlene i en utskilt virksomhet er ikke de samme som for kommunens egen virksomhet. Ved at virksomheten legges til en enhet fristilt fra kommunens administrasjon mister kommunestyret sin rett til direkte instruksjon. Kommunestyret kan kun instruere den eller de representantene som opptrer i eierorganet på kommunestyrets vegne, for eksempel i et representantskap. Organer eller ansatte i selskapene kan ikke instrueres direkte.

Kommunens egenkontroll består av administrasjonssjefens internkontroll og kontrollfunksjonene underlagt kontrollutvalget. Når virksomhet skilles ut i egne juridiske enheter er det ikke lenger administrasjonssjefen som har ansvaret for internkontrollen, men styret i den aktuelle virksomheten. Selskapsformer som bygger på annet lovverk enn kommuneloven, har ikke nødvendigvis de samme juridiske kravene til internkontroll som en kommune. For en offentlig eier er det likevel viktig å påse at styret har den nødvendige kontroll med virksomheten. Forvaltningsrevisjon med hjemmel i kommuneloven § 23-3 dekker heller ikke virksomhet som er organisert som egne rettssubjekter. Dette erstattes av eierskapskontroll, som ifølge kommuneloven §23-4 gir adgang til å kontrollere utøvelse av kommunens eierskap.

Kontrollmulighetene består med dette av to former: eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon i selskaper. Eierskapskontrollen går ut på å undersøke om kommunen har en forsvarlig forvaltning av sine eierinteresser i selskaper. Dersom selskapskontrollen skal omfatte selskapets virksomhet – spørsmål som krever innsyn i selskapets drift - må dette gjøres i form av en forvaltningsrevisjon. Det kan være en glidende overgang mellom kontroll av eierskapsutøvelsen og revisjon av selskapet (forvaltningsrevisjon). Et typisk eksempel er samfunnsansvar (f.eks. etikk, varsling og anskaffelser). Andre eksempler på tema som må undersøkes gjennom forvaltningsrevisjon, er regelverksetterlevelse (f.eks. anskaffelser og offentlighet), selvkost og annen måloppnåelse/gjennomføring av virksomheten.

1.3 Hvilke organisasjonsformer omfattes av selskapskontrollen

Eier har i utgangspunktet ikke innsyn i selskapets interne anliggender, selv om det er kommunen som er eier av selskapet. I aksjeselskaper har for eksempel ikke eiere alminnelig rett til innsyn i selskapet, men må forholde seg til rapportering fra selskapets styre. Kontrollutvalget og revisor har imidlertid rett til innsyn i kommunens selskaper for å kunne drive kontrollvirksomhet, jfr kommuneloven §23-6 (utdrag):

«Kontrollutvalget kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sin kontroll, fra

- a. interkommunale selskaper etter IKS-loven*
- b. interkommunale politiske råd*
- c. kommunale oppgavefellesskap*
- d. aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer.*

Kontrollutvalget kan foreta undersøkelser i virksomheten hvis det er nødvendig.

Kommunestyret og fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskaper som er nevnt i første ledd, og om hvilke dokumenter mv. som skal sendes til kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets innsynsrett og rett til å foreta undersøkelser etter første og andre ledd gjelder på tilsvarende måte overfor andre virksomheter som utfører oppgaver på vegne av kommunen eller fylkeskommunen. Innsynet og undersøkelsene skal imidlertid bare omfatte det som er nødvendig for å undersøke om kontrakten blir oppfylt.»

Det er utvilsomt at alle aksjeselskaper og interkommunale selskaper (IKS-loven) er omfattet av bestemmelsen. Vertskommunesamarbeid etter § 20 faller ikke inn under selskapskontrollen, likeledes kommunale foretak. Disse er ikke egne rettssubjekter og vil omfattes av den ordinære forvaltningsrevisjonen av kommunens virksomhet. Det er kun de samarbeidene som kan anses som egne rettssubjekter som naturlig kan omfattes av selskapskontroll.

Det eksisterer noe ulike tolkninger hva angår andre selskapsformer. Det kan vurderes om enkelte samvirkeforetak og foreninger også bør anses for å være et eierskap i tilfeller der de bedriver økonomisk aktivitet og kan sees på som en alternativ organisasjonsform til

for eksempel aksjeselskap.

Stiftelser er ikke omfattet av selskapskontrollbegrepet. Stiftelser eies ikke av noen, og det er dermed ikke eierinteresser å føre kontroll med. Stiftelser er ment å være helt selvstendige fra stifterne, og stifterne kan ikke ha eierrådighet. Mange kommuner har opprettet stiftelser, alene eller sammen med andre, for å ivareta kommunale oppgaver. Disse stiftelsene har gjerne kommunalt oppnevnte styremedlemmer og/eller drives helt eller delvis ved hjelp av kommunale tilskudd. Kommunen kan ha et behov for kontroll med denne virksomheten, men kan ikke gjøre dette gjennom selskapskontroll. Kontrollutvalget kan eventuelt kontrollere kommunens egen oppfølging gjennom forvaltningsrevisjon.

Oppsummert kan man si det slik om hvilke selskaper som omfattes av selskapskontrollen:

Er omfattet av selskapskontroll: aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid som er organisert som egne rettssubjekter

Kan være omfattet av selskapskontroll: Samvirkeforetak, foreninger

Ikke omfattet av selskapskontroll: Stiftelser, kommunale foretak, interkommunale samarbeid som *ikke* er organisert som egne rettssubjekter.

1.4 Innholdet i risiko- og vesentlighetsvurderingen

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for hvilke eierskapskontroller som skal gjennomføres. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens og fylkeskommunens eierskap. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for eierskapskontroll.

Det er opp til det enkelte kontrollutvalg å organisere arbeidet med overordnet analyse. Analysen bør som minimum inkludere en fullstendig oversikt over kommunens eierskap og en vurdering av behovet for kontroll med hvert av disse. Det er en fordel å samordne arbeidet med overordnet analyse og forslag til plan der selskaper eies av flere kommuner sammen.

Analysen bør inkludere en gjennomgang av kommunens styringssystem for eierskapsutøvelse og vurdere risiko på bakgrunn av kjente erfaringer med dette. Det bør legges mest innsats i risikovurdering for de selskapene med høyest vesentlighet. Det kan i tillegg vurderes om gjennomgående kontrolltemaer kan være aktuelle i tillegg til kontroller i enkeltselskaper.

Dette analysedokumentet og plan for selskapskontroll presenteres kontrollutvalg og kommunestyret i slutten av valgperioden. Etter loven skulle dette vært gjort innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. Kontrollutvalgsekretariatet har derfor valgt å gjøre en enkel risiko- og vesentlighetsvurdering, som tilfredsstillende minimumskravene i veilederen. Det er prioritert å gi en oppdatert oversikt over relevante eierskap, en enkel vurdering av vesentlighet spesielt, og i noen grad risiko. Til slutt presenteres en oppsummering som drøfter selskaper og/eller tema som er mest aktuelle for kontroll.

I risiko- og vesentlighetsvurderingen benyttes matrise med fargeskala som trafikklyssystem. Grønn farge angir: lav risiko/vesentlighet. Gul farge: moderat risiko/vesentlighet. Rød farge: høy risiko/vesentlighet.

2. Rødøy kommunes eierskap

I henhold til kommuneloven §26 skal kommunen vedta en eierskapsmelding som sier noe om kommunens prinsipper for eierstyring, gi en oversikt over selskaper, foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har (eier)interesser i og formål med sine eierinteresser.

I denne overordnede analysen belyses fem hovedspørsmål:

- Hva eier kommunen?
- Hvordan forvaltes kommunens eierskap?
- Hvor vesentlig er det enkelte eierskap?
- Hvilken risiko er knyttet til det enkelte eierskap?
- Hvilke selskaper og øvrige temaer er aktuelle for selskapskontroll?

2.1 Hva eier Rødøy kommune.

Rødøy kommunestyre behandlet sist sitt eierskapsdokument i april 2021, sak 21/21. I henhold til bestemmelsen om hvilke selskaper som er aktuelle for selskapskontroll, jfr kap 1.3, gjengis her kun eierinteresser i aksjeselskaper, interkommunale selskaper, interkommunale samarbeid som er organisert som egne rettssubjekter, samvirkeforetak og foreninger.

Kommune	Selskap	Selskapsform	Kontrollert
Rødøy	Helgeland avfallsforedling	Interkommunalt selskap	nei
Rødøy	Rødøy Produkter	Aksjeselskap	nei
Rødøy	Rødøy Utleiebygg	Aksjeselskap	nei
Rødøy	Helgeland Reiseliv	Aksjeselskap	nei
Rødøy	Kommunekraft	Aksjeselskap	nei
Rødøy	Salten Kontrollutvalgsservice	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Rødøy	RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling)	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Rødøy	Salten Regionråd	Interkommunalt samarbeid under o	nei
Rødøy	IUA Salten	Kommunalt oppgavefelleskap	nei
Rødøy	Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	nei

I kolonnen lengst til høyre markeres hvorvidt selskapet har gjennomgått eierskapskontroll siste to valgperioder. Det har ikke vært gjennomført eierskapskontroller i Rødøy kommune etter 2018.

2.2 Hvordan forvaltes kommunens eierskap

Hvordan kommunens eierskap forvaltes kan sies å være selve hovedproblemstillingen for

selskapskontrollen, og det spørsmålet eierskapskontrollen er ment å gi svar på. I en overordnet analyse kan man prøve å danne seg en mening om hva vi allerede vet om dette. Som nevnt har Rødøy kommune nylig vedtatt en egen eierskapsmelding. Hvorvidt og hvordan denne anvendes er vanskelig å gi en objektiv vurdering av, uten ytterligere analyse, dybdeintervjuer og kontroll. Da kommunestyret vedtok eierskapsmeldingen i 2021, ble denne vedtatt som fremlagt sammen med prinsipper for eierstyring og formål med eierskapene for IKS og AS.

Det varierer hvor systematisk kommunene jobber med eierstyring. Selv om en kommune har vedtatt en eierskapsmelding, eller andre styringsdokumenter, er det viktig å vurdere hvordan systemene for eierstyring fungerer i praksis. Veilederen peker på at dette i seg selv være et hovedfunn for selskapskontrollen og noe kontrollutvalgene kan ta tak i. Dersom dette er veldig tydelig kan det kanskje være noe kontrollutvalget kan påpeke allerede etter analyseprosessen.

2.3 Hvor vesentlig er det enkelte selskap

Det anbefales å begynne med vurderingen av vesentlighet. Dersom vi gjør dette kan vi styre ressursene til risikovurdering mot de selskapene vi oppfatter som vesentlige og gjøre analysen av risiko enklere for de som vurderes som mindre betydningsfulle og dermed uansett ikke vil være aktuelle til å tas med i planen for selskapskontroll.

I korte trekk kan man oppsummere vesentlighetsmomenter med hvor alvorlig det er for kommunen dersom dens mål for eierskapet ikke oppnås. Det finnes mange mulige kriterier for hva som gjør et eierskap vesentlig. Noen eierskap har et finansielt formål, altså at man ønsker økonomisk utbytte, mens andre har et politisk formål, for eksempel at man ser det som en hensiktsmessig måte å tilby en viktig tjeneste til innbyggerne, et bidrag til å utvikle arbeidsplasser i kommunen eller en måte å organisere andre kommunale oppgave på.

Kommunens mål med eierskapet er ikke alltid klart uttrykt. Dersom kommunens formål med å eie ikke fremstår som tydelig så er det også vanskelig å vurdere konsekvensene av at mål ikke oppnås. I slike tilfeller kan det være på sin plass at kontrollutvalget påpeker dette. Uklare mål kan også gi dårlig styringsinformasjon til selskapet og være en risiko i seg selv.

Det presiseres at dette ikke er vurdert i analysen, men kan være aktuell som tema som inngår i en eierskapskontroll.

I dette kan følgende vesentlighetsmomenter legges til grunn:

- Store økonomiske verdier
- Hvorvidt selskapet utfører viktige kommunale oppgaver
- Mottar vesentlige tilskudd fra kommunen
- Betydning for lokalsamfunn/arbeidsplasser
- Politisk interesse/prestisje

Det er gjort en enkel subjektiv vesentlighetsvurdering uten omfattende innhenting av dokumentasjon. Vesentlighetsmomenter som er vurdert er i særlig grad om eierskapet omfatter en sentral del av kommunes tjenesteyting og/eller om det utgjør en viktig del av kommunens økonomi.

Selskap	Selskapsform	Vesentlighet
Helgeland avfallsforedling	Interkommunalt selskap	Vesentlige kommunale oppgaver. Selvfinansierende, gebyrer. Lokalsamfunn/arbeidsplasser.
Rødøy Produkter	Aksjeselskap	Vesentlig eierskapsandel. Betydning for lokalsamfunn. Politiske interesse. Arbeidsplasser.
Rødøy Utleiebygg	Aksjeselskap	Vesentlig eierskapsandel (40%). Begrenset ansvarsområde.
Helgeland Reiseliv	Aksjeselskap	Begrenset eierskap.
Kommunekraft	Aksjeselskap	Marginalt eierskap (0,3%).
Salten Kontrollutvalgsservice	Kommunalt oppgavefelleskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling)	Kommunalt oppgavefelleskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
Salten Regionråd	Interkommunalt samarbeid under o	Ikke delegert myndighet.
IUA Salten	Kommunalt oppgavefelleskap	Relativt begrenset økonomi og myndighet.
Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	Begrenset eierskap.

2.4 Hvilken risiko er knyttet til det enkelte eierskap

Risiko kan defineres som sannsynligheten for at kommunen ikke oppnår sine intensjoner med eierskapet eller at andre betydelige problemer oppstår. En slik analyse for hvert enkelt selskap vil vanligvis være en ressurskrevende prosess. Ved utarbeidelse av plan for selskapskontroll bør man derfor foreta en overordnet helhetsvurdering av risikonivået knyttet til kommunens eierskapsutøvelse, og risiko i det enkelte selskap, særlig knyttet til eiernes styring og kommunenes målsetting med eierskapet.

Økonomien vil alltid være en viktig risikofaktor. Et selskap som går konkurs er naturlig nok ikke i stand til å oppnå noen mål. Momenter som kan være aktuelle å legge vekt på kan være fornuftig nivå på egenkapital, tilstrekkelig likviditet og avkastning i tråd med formålet. Negativ utvikling over tid er særlig et faresignal.

Selv om et selskap har god økonomi, betyr ikke det at det oppfyller de målene kommunen har med eierskapet. Dersom eierskapet ikke er rent finansielt motivert er det også nødvendig å vurdere andre former for måloppnåelse. En konkret vurdering av måloppnåelsen ligger imidlertid i større grad til selve selskapskontrollen enn til den overordnede analysen og er derfor i liten grad vurdert her.

Oppsummert kan eksempler på risikomomenter være:

- Negativ økonomisk utvikling (EK, likviditet, avkastning)
- Negativ medieoppmerksomhet
- Store endringer (organisasjon, lederskifter, målsettinger, marked)
- Komplisert/uklar organisering
- Rollekonflikter (for eksempel sentrale politikere i styret)
- Svak eierstyring
- Manglende etiske retningslinjer og anti-korrupsjonsarbeid
- Urealistiske eller uklare mål
- Politisk kritikk

En grundig risikovurdering krever innhenting av dokumentasjon fra selskap og eier, i tillegg til at det kan være nyttig med andre kilder, så som revisjon, media og andre interessenter. I likhet med vesentlighetsvurderingene har man her gjort enkle subjektive vurderinger. Det vi særlig har basert vår vurdering på er om selskapet er i en utsatt markeds- og konkurransesituasjon og tilgjengelig regnskapsinformasjon.

Selskap	Selskapsform	Risiko
Helgeland avfallsforedling	Interkommunalt selskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Rødøy Produkter	Aksjeselskap	Skiftende rammevilkår.
Rødøy Utleiebygg	Aksjeselskap	Ikke risikovurdert.
Helgeland Reiseliv	Aksjeselskap	Stabil økonomi og drift.
Kommunekraft	Aksjeselskap	Lav risiko.
Salten Kontrollutvalgsservice	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
RKK Salten (Regionalt kontor for kompetanseutvikling)	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Salten Regionråd	Interkommunalt samarbeid under o	Stabil organisasjon og økonomi.
IUA Salten	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.
Interkommunalt arkivsamarbeid i Nordland	Kommunalt oppgavefelleskap	Stabil organisasjon og økonomi.

2.5 Hvilke selskaper og øvrige temaer er aktuelle for selskapskontroll

Formålet med denne analysen er å identifisere selskaper, bransjer og tema som kan være aktuelle for eierskapskontroll eller forvaltningsrevisjon.

Risiko- og vesentlighetsvurderingen gir en oversikt over kommunens eierskap som utgangspunkt for selskap som kan inngå i en kontroll. Denne viser blant annet at det har vært få selskap som har vært gjennom kontroller siste perioder. Videre sorterer den i noen grad på hvilke eierskap som er vesentlig for kommunene og i så måte bør være mest aktuell for kontroll. Samtidig er dette en relativt enkel analyse som mangler inngående vurderinger av selskapene, og da særlig knyttet til kommunens formål med eierskapene og risiko vs måloppnåelse. Dette gir et mindre fundamentert grunnlag for å peke på hvilke selskaper som bør inngå i en kontroll.

Det er tidligere poengtert at ansvaret for kontroll av kommunens eierskap er skjernet i den nye kommuneloven. Det kan derfor være aktuelt for kontrollutvalget å anbefale en generell forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll om kommunens eierstyring fremfor selskapsspesifikke kontroller. Dette understøttes også av veilederen som sier at systemet for eierstyring – både utformingen og praktiseringen av det – i seg selv kan være aktuelle som prosjekt for selskapskontroll. Kunnskapen om en slik revisjon vil kunne ha verdi i fremtidig utpeking av eierskap som bør granskes nærmere.

Dersom kontrollutvalget og kommunestyret likevel finner det mer formålstjenlig å gjøre en spesifikk selskapskontroll, anbefales det at man peker på selskap med moderat/høy vesentlighet og som ikke har vært gjennom kontroll siste to valgperioder.

3 Oppsummering

Risiko- og vesentlighetsvurderingen gir her en grov og forenklet oversikt over kommunens eierskap som utgangspunkt for selskap som kan inngå i en kontroll. Denne viser blant annet at det har vært få selskap som har vært gjennom kontroller siste perioder. Videre sorterer den i noen grad på hvilke eierskap som er vesentlig for kommunen og i så måte bør være mest aktuell for kontroll. Matrisen gir en oppsummering av risiko og vesentlighet.

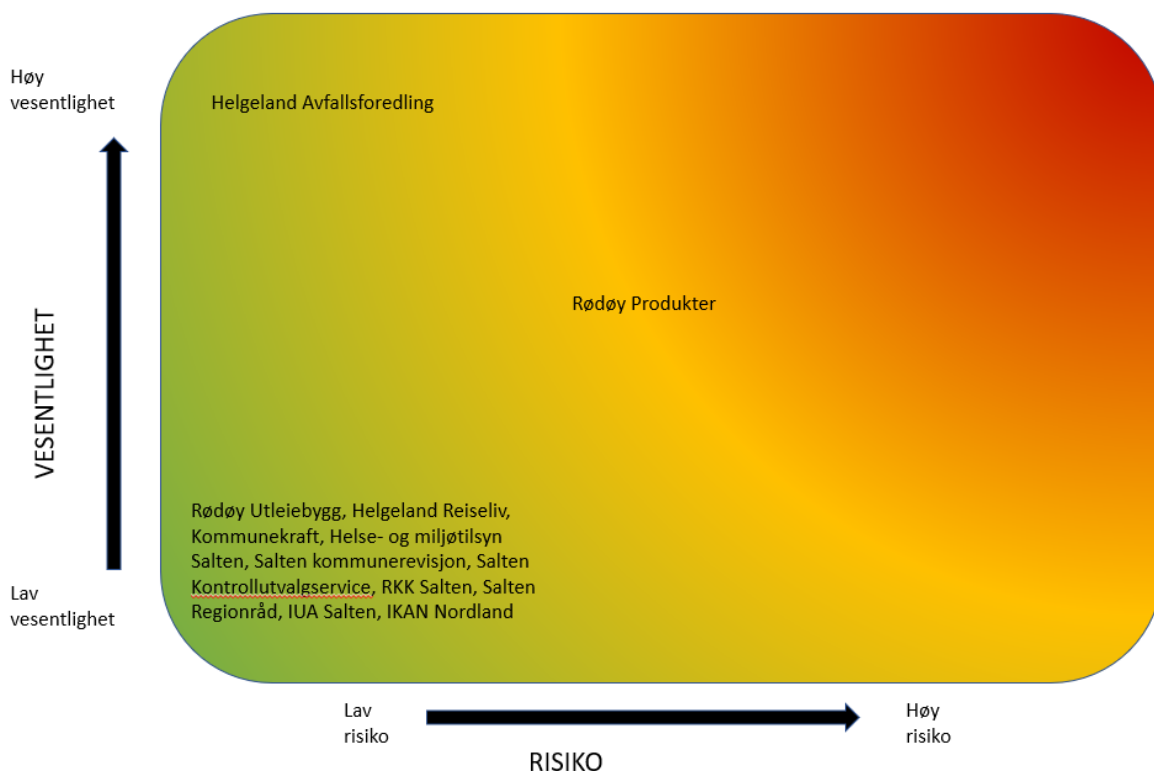

Fig.1. Risiko- og vesentligheter, Rødøy kommunes eierskap

Det poengteres at dette er en relativt enkel analyse som mangler inngående vurderinger av selskapene, og da særlig knyttet til kommunens formål med eierskapene og risiko vs måloppnåelse. Dette gir et mindre fundamentert grunnlag for å peke på hvilke selskaper som er mest aktuelle og således bør prioriteres for kontroll. Av den grunn anbefales det at man fremfor å gå for selskapsspesifikke kontroller, heller foretar en generell forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll om kommunens system for eierstyring.

SAKSPROTOKOLL – KONTROLLUTVALGET I RØDØY

Saksgang

Kontrollutvalget i Rødøy   31.08.2022   20/22

20/22   Plan for eierskapskontroller 2022-2023

Forslag til vedtak (innstilling til kommunestyret):

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for eierskapskontroll i perioden 2022-2023 med følgende prioriterte tema:

1. Generell eierskapskontroll om utøvelse av kommunens eierinteresser. Kontrollen skal avdekke om kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven §26-1 med særlig fokus om kommunen har et avklart formål med sine eierskap.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å definere og avgrense konkret prosjekt innenfor utvalgt område i planen.

Votering:

Forslag til vedtak ble enstemmig vedtatt.

Vedtak (innstilling til kommunestyret):

Kommunestyret godkjenner kontrollutvalgets forslag til plan for eierskapskontroll i perioden 2022-2023 med følgende prioriterte tema:

1. Generell eierskapskontroll om utøvelse av kommunens eierinteresser. Kontrollen skal avdekke om kommunen har en oppdatert eierskapsmelding som tilfredsstillende kravene i kommuneloven §26-1 med særlig fokus om kommunen har et avklart formål med sine eierskap.

Kommunestyret delegerer myndighet til kontrollutvalget til å definere og avgrense konkret prosjekt innenfor utvalgt område i planen.

Rett utskrift:

Røkland, 06.september 2022

Ronny Seljeseth
Seniorrådgiver Salten Kontrollutvalgsservice

Saksprotokoll sendt:
Rødøy kommune, kommunestyret.